

prof. dr hab. Wojciech Maciejowski
Sztuki muzyczne, dyscyplina artystyczna wokalistyka
Akademia Muzyczna w Poznaniu
Akademia Sztuki w Szczecinie

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

Zleceniodawca opinii:

Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi, umowa nr 218/2019 z dnia 26.08.2019 roku.

Zlecenie podjęto na podstawie pisma Dziekana Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi z dnia 09.09.2019 roku, dotyczącego Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi, z dnia 28 września 2015 roku w sprawie wszczęcia, na wniosek pana mgra Krzysztofa Kracińskiego z dnia 24.09.2015, na podstawie art. 11 oraz 14 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14.03.2003 roku (z późniejszymi zmianami), przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka oraz wyznaczenia promotora.

Do zlecenia dołączono następującą dokumentację:

- kopię Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Łodzi nr 40/IV/2014/2015 z dnia 28 września 2015 roku, w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego i zatwierdzenia tematu pracy „Wybrane liryki wokalne Mykoły Łysenki jako przykład ukraińskiej artystycznej pieśni solowej drugiej połowy XIX wieku”,
- kopię Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Łodzi nr 41/IV/2014/2015 z dnia 28 września 2015 roku, w sprawie wyznaczenia promotora w osobie prof. dra hab. Ziemowita Wojtczaka,
- kopię Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Łodzi nr 42/IV/2014/2015 z dnia 28 września 2015 roku, w sprawie wyznaczenia recenzenta w przewodzie doktorskim mgra Krzysztofa Kracińskiego, w osobie prof. dr hab. Katarzyny Rymarczyk,
- kopię Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Łodzi nr 43/IV/2014/2015 z dnia 28 września 2015 roku, w sprawie wyznaczenia recenzenta w przewodzie doktorskim mgra Krzysztofa Kracińskiego, w osobie prof. dra hab. Wojciecha Maciejowskiego,
- kopię Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Łodzi nr 30/IV/2017/2018 z dnia 28 czerwca 2018 roku, w sprawie wyznaczenia promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgra Krzysztofa Kracińskiego, w osobie dr Anny Weweckiej-Gryć,
- wyciąg z protokołu posiedzenia Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Łodzi z dnia 28 czerwca 2018 roku, w sprawie zmiany tematu rozprawy

doktorskiej mgra Krzysztofa Kracińskiego na: „Wprowadzenie do interpretacji wschodnioeuropejskiej pieśni romantycznej na przykładzie wybranych liryk wokalnych Michaiła Glinki”,

- dokumentację przewodową i pracę doktorską pana mgra Krzysztofa Kracińskiego,
- nagranie koncertowe CD *Pieśni hiszpańskich* op. 100 D. Szostakowicza (15 grudnia 2013 roku).

Podstawowe dane o kandydacie:

Pan Krzysztof Kraciński w 1995 roku rozpoczął edukację muzyczną w klasie skrzypiec mgra Władysława Pławnera w PSM im. St. Moniuszki w Łodzi. W latach 2000-2004 kontynuował naukę w Szkole Muzycznej I st. w tym samym mieście, w klasie fortepianu mgr Iwony Kempskiej-Antonatu.

Naukę śpiewu rozpoczął w PSM II st. w Łodzi w klasie mgr Ewy Malczewskiej. W 2007 roku został finalistą Konkursu Wokalnego im. Barbary Kostrzewskiej w Rzeszowie. W latach 2008-2013 kontynuował edukację wokalną w klasie śpiewu solowego prof. dra hab. Ziemowita Wojtczaka w Akademii Muzycznej w Łodzi, uzyskując w 2011 roku licencjat, a w 2013 roku tytuł mgra sztuki (praca dyplomowa: *Zarys zagadnień interpretacyjnych na przykładzie wybranych opracowań muzycznych wiersza Aleksandra Puszkina „Ja was lubił”*). W roku akademickim 2013/2014 rozpoczął studia III st. w Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi.

Już podczas studiów brał udział w licznych kursach mistrzowskich prowadzonych m.in. przez: Ch. Elsnera, U. Reinemanna, B. Makala. Uczestniczył w licznych koncertach uczelnianych i okolicznościowych, w repertuarze pieśniarskim oraz oratoryjno-kantatowym. Ma przygotowanych blisko 200 pieśni, w tym kilka cykli pieśni, które prezentował podczas koncertów i projektów artystyczno-naukowych.

W kwietniu 2013 roku zadebiutował na scenie Teatru Muzycznego w Łodzi w operetce *Kraina uśmiechu* F. Lehara.

Oprócz działalności artystycznej prezentował wyniki swoich badań w formie referatów podczas ogólnopolskich konferencji i sesji naukowo-artystycznych, m.in. w Łodzi (*Związki tekstu literackiego z muzyką, Wady wzroku jako fizyczna bariera w kształceniu wokalnym*), Gdańsku (*Dramaty Williama Szekspira w operowych interpretacjach Giuseppe Verdiego*), Warszawie (*Obraz Hiszpanii w pieśniach Dymitra Szostakowicza Ispanskije piesni op. 100*), Zielonej Górze (*Internet, jako nowe narzędzie kształcenia wokalnego?*). Powyżej wymienione referaty wydane zostały również drukiem lub są w procesie przygotowań wydawniczych.

Wymienione powyżej dokonania mgra Krzysztofa Kracińskiego, choć nie podlegają ocenie, stanowią przykład konsekwentnego i świadomego rozwoju (mimo obiektywnych ograniczeń) oraz dążenia do osiągnięcia zamierzonych celów artystyczno-naukowych.

Recenzja pracy doktorskiej

Praca doktorska pana mgra Krzysztofa Kracińskiego pt. „*Wprowadzenie do interpretacji wschodnioeuropejskiej pieśni romantycznej na przykładzie liryk wokalnych Michaiła Glinki*” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu tego dzieła.

Praca ta stanowi podsumowanie badań i zainteresowań autora twórczością wokalną kompozytorów słowiańskich. Doświadczenia artystyczne mgra Krzysztofa Kracińskiego w zakresie wykonawstwa utworów kameralnych i liryki wokalne stanowią mocną stronę zarówno nagrania CD, jak i jego opisu. Jak sam, w złożonej dokumentacji wyjaśnia: *Szczególne atencją darzę słowiańską lirykę wokalną okresu romantyzmu, dlatego podjąłem decyzje o dalszym kształceniu na studiach doktoranckich ze szczególnym zwróceniem uwagi na zagadnienia związane z liryką wokalną słowiańskiego kręgu kulturowego.* Stąd wybór zarówno pierwotnego, jak i ostatecznego tematu rozprawy wydaje się jak najbardziej właściwy i uzasadniony.

Przedstawiona praca doktorska mgra Krzysztofa Kracińskiego, będąca opisem dzieła zarejestrowanego na nośniku CD sprowadza się do powiązania w jedną całość kilku podstawowych elementów:

1. analiza teoretyczna dostępnych badań nad twórczością wokalną Michaiła Glinki,
2. określenie czynników istotnych dla stylistyki, relacji słowno-muzycznych i interpretacji liryki wokalne,
3. przeniesienie własnych doświadczeń artystycznych śpiewaka oraz współtworzącej dzieło pianistki na grunt analizowanych, wybranych dzieł wokalnych,
4. analiza poszczególnych pieśni zapisanych na nośniku w kontekście wykonawczym i interpretacyjnym.

By zamierzone cele zrealizować, autor podzielił pracę doktorską na dwie części składające się na jedną całość, a mianowicie na nagranie CD oraz część opisową. Zakres zarejestrowanej na CD części dzieła artystycznego, którego współtwórcami są pan Krzysztof Kraciński – *bas* oraz Katarzyna Sajdak-Widera – *fortepian* obejmuje 14 wybranych specjalnie dla celów niniejszej pracy liryk wokalnych Michaiła Glinki. Nagrania dokonano w dniach 13, 14, 16 sierpnia 2018 roku, w sali nr 31 Akademii Muzycznej w Łodzi, a realizatorem nagrania był Jakub Garbacz. W sesjach nagraniowych uczestniczyła promotor pomocniczy – dr Anna Werecka-Gryć, (...) *która pełniąc podczas nagrania rolę obiektywnego krytyka mogła lepiej niż sami wykonawcy ocenić uzyskany w kolejnych powtórzeniach efekt estetyczny*.¹

Niestety nagranie od strony technicznej nie jest najwyższej jakości. Głównie zapewne ze względu na warunki akustyczne i wynikające z tego powodu, momentami mało szlachetne brzmienie instrumentu i głosu, szczególnie w wyższym rejestrze (np. nr 11 *He укyшай меня без нужды*) oraz nie zawsze wyczuwalną umiejętność różnicowania barwy i siły brzmienia tak istotnych dla wykonawstwa tego rodzaju muzyki. Pomimo to, Krzysztof Kraciński

¹ K. Kraciński: *Wprowadzenie do interpretacji wschodnioeuropejskiej pieśni romantycznej na przykładzie wybranych liryk wokalnych Michaiła Glinki*, Opis dzieła artystycznego w przewodzie doktorskim, AM Łódź 2019, s. 79, przypis 121.

dysponujący głosem basowym o rozległej skali, dużej sprawności technicznej i wyrazistości wokalne, w sposób sugestywny kreuje zapisane na nośniku CD pieśni M. Glinki. Naturalna muzykalność i ekspresja oddają treści zawarte w warstwie słowno-muzycznej liryk wokalnych Michaiła Glinki. Na uznanie zasługuje dobre zrozumienie śpiewaka z pianistką – Katarzyną Sajdak-Widerą. Harmonijna współpraca, dialog muzyczny i uzupełnianie, odczuwalne są w większości zarejestrowanych na nośniku CD nagrań. Przekazywanie motywów oraz umiejętność budowania napięć emocjonalnych świadczą o zrozumieniu znaczenia kameralnego muzykowania na gruncie pieśni artystycznej.

W mojej subiektywnej ocenie szczególnie dobrze brzmią pieśni: *Меру* (nr 3), *Я помню чудное мгновенье* (nr 6) – zróżnicowane, ekspresyjne i dynamiczne. Pierwsza, z elementami radosnego oszołomienia i biesiadnego nastroju, druga - najbardziej znana chyba pieśń Glinki – bardzo zróżnicowana emocjonalnie, chociaż i w tej interpretacji, w nie dość wystarczającym stopniu wykonawcy uchwycili ulotność i subtelną narrację podmiotu lirycznego. Liczne zapisane na nośniku CD pieśni przetransponowane zostały ze względu na rodzaj głosu Krzysztofa Kracińskiego do niższych tonacji, co ma bardzo duże znaczenia dla nowego obrazu brzmieniowego utworów.

Część opisowa dzieła jest przełożeniem koncepcji wykonawczo-interpretacyjnych na słowo pisane. W piśmiennictwie muzycznym, szczególnie rosyjskojęzycznym, istnieje bardzo duża liczba prac poświęconych życiu i twórczości Michaiła Glinki. Obszerna jest również liczba dostępnych stron internetowych dotyczących omawianego tematu. Autor pracy celowo więc ogranicza literaturę przedmiotu, by uniknąć powielania istniejących już badań i doświadczeń, skupiając się na własnym doświadczeniu wokalnym i opisie prowadzonych badań.

Krzysztof Kraciński dokonał podziału pisemnej pracy na cztery części: pierwsza stanowi wprowadzenie do zagadnień związanych z określeniem założeń interpretacyjnych dzieła muzycznego w szerokim tego słowa znaczeniu. I chociaż nie jest ono bezpośrednio związane z tematem rozprawy, stanowi bardzo ciekawy przyczynek do zrozumienia, czym jest interpretacja muzyczna i jakie znaczenie ma relacja słowa i muzyki dla ostatecznego kształtu analizowanych dzieł liryki wokalne M. Glinki.

Część druga to próba przybliżenia postaci kompozytora i umiejscowienia jego twórczości na tle XIX-wiecznej liryki wokalne oraz określenie znaczenia tej twórczości i jej odbioru w czasach współczesnych. Autor, opierając się na dostępnej literaturze przedmiotu, dokonuje klasyfikacji romansu rosyjskiego wskazując na istotne punkty jego rozwoju oraz różnice w stosunku do rozwijającej się równolegle niemieckojęzycznej pieśni romantycznej.

Rozdział trzeci – bardzo ciekawy i istotny dla właściwego odczytania kształtu brzmieniowo-interpretacyjnego liryki wokalne Glinki, dotyczy przybliżenia „szkoły wokalne” kompozytora, jego poglądów na technikę i estetykę wokalną w kontekście XIX-wiecznych metod kształcenia głosu i praktyki interpretacyjnej tego okresu.

Wszystkie powyższe tematy i rozważania autora pracy mają na celu ukazanie pełnego obrazu zagadnień istotnych dla właściwego odczytania intencji i zamierzeń Michaiła Glinki, jeśli chodzi o elementy determinujące właściwą interpretację jego liryki wokalne. Rozdział czwarty stanowi kwintesencję tych rozważań, pogłębioną opisem własnych doświadczeń artystycznych autora pracy. Krzysztof Kraciński wskazuje na podstawowe znaczenie właściwego odczytania i wzajemnych relacji słowa i muzyki oraz roli współpracy pianisty

i śpiewaka dla ostatecznego kształtu artystycznego dzieła muzycznego. Dokładny opis formalny i muzyczny poszczególnych pieśni, pogłębiony analizą emocjonalną i dramaturgiczną, stanowi mocną stronę przedstawionej pracy doktorskiej. Jak sam autor stwierdza: (...) *zgodność z zamysłem twórcy musi być pojmowana nie tylko literalnie, ale powinna także obejmować i uwzględniać pewne różnice stylistyczne czy estetyczne, jakie stały się udziałem czasów, w których żyje i tworzy wykonawca. (...) realizując dzieła liryki wokalne powinno się postrzegać je zarówno przez pryzmat zamierzeń kompozytora jak też z uwzględnieniem ogólnej tradycji wykonawczej, która dopełnia, lecz nie wypacza wersji kompozytora.*² Takie podejście do analizowanego tematu jest jak najbardziej właściwe i konsekwentnie realizowane przez autora pracy doktorskiej.

Pracę skonstruowano w sposób przejrzysty i czytelny. Autor posługuje się językiem komunikatywnym, a myśli formułuje jasno odwołując się do dostępnej literatury tematu. Od strony formalnej praca napisana jest w sposób poprawny, aczkolwiek zauważyć należy kilka niedociągnięć i błędów edytorskich (spacje, zbędne kropki). Jednym nich jest również brak spójnego sposobu oznakowania cytatów. Raz jest to cudzysłów, innym razem kursywa, a jeszcze innym razem cudzysłów i kursywa jednocześnie (np. str. 11, 12, 13). Poważnym mankamentem jest stosowanie znaków interpunkcyjnych. W szczególności przecinka przed spójnikami łącznymi takimi jak: „oraz”, „i”. I chociaż dopuszcza się stosowanie przecinka przed tymi spójnikami w pewnych określonych strukturach gramatycznych, to autor pracy nadużywa tego znaku interpunkcyjnego, popełniając tym samym niezręczności interpunkcyjne. Ogólnie, przecinków jest zdecydowanie za dużo. W niektórych przypadkach, np. tytuł rozdziału trzeciego (str. 9), właśnie przez przecinek, jest różny od tytułu tego rozdziału zamieszczonego w spisie treści (str. 2). Pewną wątpliwość nasuwa również Rozdział I pracy. Jak sam autor stwierdza (przypis nr 8 na str. 10): *Znaczne fragmenty niniejszego rozdziału dotyczące pojęcia interpretacji oraz interpretacji muzycznej pochodzą z pracy dyplomowej autora Jeden tekst – wiele umuzyczeń (...)*³. Autor nie wyjaśnia jednak czy jest to dokładne cytowanie tekstu pracy dyplomowej, czy też jest to luźne odwołanie do wcześniejszych badań autora. Wobec braku dostępu do wskazanej pracy, pozostawiam to do wyjaśnienia podczas prezentacji i obrony pracy. Również przypis nr 10 na str. 11 nie wskazuje jednoznacznie na dokładne cytowanie definicji „Interpretacja” zamieszczonego w *Słowniku języka polskiego*, choć za takowy należy go uznać.

Na pracę doktorską składają się (jak już wspomniano) dzieło artystyczne i jego opis, stanowiące nierozdzielalną całość. Przypisy i cytowana bogata literatura przedmiotu oraz przykłady nutowe czynią z opisu pracy i dzieła artystycznego wartościowe przedsięwzięcie naukowo-artystyczne.

Konkluzja

Dzieło artystyczne przedstawione przez mgra Krzysztofa Kracińskiego będące jednocześnie pracą doktorską, zawiera w sobie wszelkie znamiona oryginalności. Jest

---

² K. Kraciński: *Wprowadzenie do interpretacji wschodnioeuropejskiej pieśni romantycznej na przykładzie wybranych liryk wokalnych Michaila Glinki*, Opis dzieła artystycznego w przewodzie doktorskim, AM Łódź 2019, s. 103.

³ K. Kraciński: op. cit., s. 10, przypis 8.

ciekawym i w znacznym stopniu nowym ujęciem zagadnień związanych z interpretacją słowiańskiej liryki wokalne. Dotyczy to zarówno zarysowanego kontekstu historycznego, jak i zagadnień związanych z techniką wokalną i interpretacją.

Stwierdzam ponadto, że pan mgr Krzysztof Kraciński posiada wiedzę teoretyczną, jak również wykazuje umiejętności (z uwzględnieniem wskazanych w recenzji zastrzeżeń) prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej i naukowej, spełnia tym samym wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku.

Wnioskuje o przyjęcie przedłożonej pracy doktorskiej.

Poznań, 03 listopada 2019 roku

prof. dr hab. Wojciech Maciejowski